

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการดำเนินการ

การดำเนินงานโครงการ “ชุมชนน่าอยู่” เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่นักวิจัยเรียนรู้ไปพร้อมกับการแสวงหาข้อมูลร่วมกับชุมชน ใช้วิธีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ผ่านกระบวนการเวทีชุมชนที่แทรกมิติของการเรียนรู้ การถ่ายทอดไปพร้อมๆ กัน โดยมีการทำงานร่วมกันระหว่างทีมวิจัยจากส่วนกลาง (วิทยาลัยการสาธารณสุข) และนักวิจัยในพื้นที่ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน สำนักงานเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประชาชน ประชาคมตำบล ตลอดจนผู้นำชุมชน)

3.2 พื้นที่ดำเนินการ

การเลือกพื้นที่ดำเนินการในปีที่ 2 เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ ดังนี้

- 3.2.1 เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อม ทั้งด้านการมีส่วนร่วม และทุนทางสังคม
- 3.2.2 เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และมีปริมาณการใช้สารเคมีสูง
- 3.2.3 จากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พบว่า คนในชุมชนมีความเสี่ยงจากการใช้สารเคมีและมีภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูง
- 3.2.4 เป็นพื้นที่นำร่องเดิมในปี 2548 (ตำบลไหล่น่านและตำบลล้าน) ยังให้ความสำคัญอยู่ เพื่อให้มีการต่อยอดกิจกรรม และสามารถพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ ของพื้นที่ขยายผล

พื้นที่ดำเนินการในปี 2549 มี 10 พื้นที่ ดังนี้

พื้นที่นำร่อง ปี 2548

ภาคีร่วม

1. ตำบลไหล่น่าน	อำเภอเวียงสา	(อบต.ไหล่น่าน/ สอต.ไหล่น่าน)
2. ตำบลล้าน	อำเภอเวียงสา	(อบต.ล้าน/ สอต.ล้าน/ สอ.บ้านทรายทอง)

พื้นที่ดำเนินการและขยายผล ปี 2549

1. ตำบลช้าง	อำเภอเวียงสา	(อบต.ช้าง/ สอต.ช้าง)
2. ตำบลริม	อำเภอท่าวังผา	(อบต.ริม/ สอต.ริม)
3. ตำบลป่าคา	อำเภอท่าวังผา	(อบต.ป่าคา/ สอต.ป่าคา)
4. ตำบลเปือ	อำเภอเชียงกลาง	(อบต.เปือ/ สอต.เปือ)
5. ตำบลพระพุทธรบาท	อำเภอเชียงกลาง	(อบต. พระพุทธรบาท/ สอต. พระพุทธรบาท)

6. ตำบลสถาน	อำเภอป่า	(อบต.สถาน/ สอต.สถาน)
7. ตำบลน้ำเกียน	กิ่งอำเภอภูเพียง	(อบต.น้ำเกียน/ สอต.น้ำเกียน)
8. ตำบลถ้ำตอง	อำเภอเมืองน่าน	(อบต.ถ้ำตอง/ สอต.ถ้ำตอง)

3.3 ระยะเวลาดำเนินการ

มกราคม – ธันวาคม 2549 รวมระยะเวลา 12 เดือน

3.4 งบประมาณ

ได้รับทุนสนับสนุนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.5 วิธีการรวบรวมข้อมูล

โครงการ “ชุมชนน่าอยู่” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งอธิบายสภาพปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมที่กำลังศึกษาอยู่โดยใช้วิธี

- 3.5.1 การทบทวนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)
- 3.5.2 การพูดคุย สัมภาษณ์ (Interview)
- 3.5.3 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม (Participant Observation)
- 3.5.4 การจัดเวทีชุมชน (Community Forum)

3.6 วิธีดำเนินการ

- 3.6.1 การประชุมทีมงานวิจัยส่วนกลางและพื้นที่ เพื่อวางแผนเลือกพื้นที่ดำเนินการ
- 3.6.2 จัดเวทีประชุมชี้แจงการดำเนินงานให้พื้นที่ดำเนินการและขยายผล มีการประชุมกลุ่มย่อยของ 10 พื้นที่ เพื่อทบทวนสถานการณ์ปัญหาความชุมชน และวางแผนกิจกรรมรายพื้นที่ โดยที่มีหน่วยงานภาครัฐ เช่น สถานีอนามัยตำบล เป็นแกนหลักร่วมกับทีมนักวิจัยส่วนกลาง/ พื้นที่ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล อบต. ร่วมกับตัวแทนชุมชน จากนั้นมีการนำเสนอเพื่อขอของบสนับสนุน
- 3.6.3 การเข้าสำรวจพื้นที่ เพื่อรวบรวมข้อมูลสถานการณ์โรคในพื้นที่ และผลการตรวจหาเอ็นไอเอ็มโคลีนเอสเตอเรสเพื่อตรวจคัดกรองผู้ได้รับสารพิษกำจัดแมลง ในกลุ่มออร์แกนอโฟสเฟตและกลุ่มสารคาร์บอเมต จากสถานีอนามัยตำบล และรวบรวมข้อมูลบริบทพื้นที่ การพบปะตลอดจนใช้การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการในประเด็นสุขภาพและสถานการณ์ปัญหาของชุมชน
- 3.6.4 พื้นที่ดำเนินการตามแผนที่เสนอไว้ โดยใช้ “การจัดเวทีพบปะพูดคุย” และการทำงานแบบมีส่วนร่วม บูรณาการงานของภาครัฐ ประชาชน และอบต. เป็นหลัก
- 3.6.5 จัดประชุมติดตามความก้าวหน้า

- 3.6.6 การจัดเวทีประชุมใหญ่ระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลนวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

3.7 การสังเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ในช่วงระยะเวลาการดำเนินงาน 2 ปี จะถูกนำมาสังเคราะห์ในภาพรวม โดยทีมนักวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับภาคร่วมในจังหวัดน่าน โดยใช้วิธีการระดมสมองพร้อมกับการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา (Content analysis) ในภาพรวม